

REPRESENTANTSKAPSSAK 13/25

BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN 2026 OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Går til

Representantskapets medlemmer

Representantskapsmøte

19. desember 2025

Saksbehandler

John Olsen og Sissel Bastiansen

Vedlegg til saksfremlegget

1. Budsjett 2026 og økonomiplan 2026 – 2029
2. Handlingsplan 2026

Saksfremlegg

Gjeldende forutsetninger for budsjettet for 2026

Både styret og administrasjonen har påpekt den krevende økonomiske situasjonen i Vest-Agder-museet. Med gjentagende høyere lønnsvekst enn justering av tilskudd, gjør dette seg fortsatt gjeldende.

Utviklingsprosjekter må som hovedregel prosjektfinansieres/søkes eksternt finansiert.

Museet arbeider kontinuerlig med å øke egeninntjeningen, men ligger allerede høyt

sammenlignet med flere andre museer (10,5 millioner i 2024). Arbeid med økt egeninntjening må også sees i sammenheng med museets samfunnsoppdrag som del av den demokratiske infrastrukturen og betydningen av at alle skal ha like muligheter for deltakelse og involvering i egen historie. Dette er særlig knyttet til billettpriser.

Midlene som årlig avsettes til bygningsvern (kr. 500 000) og til arbeid med lokalhistoriske utstillinger (kr. 500 000) er videreført på samme nivå som tidligere.

Museet viderefører arbeidet med bevisstgjøring av avdelingene for å øke inntjening i museumsbutikkene. Dette innebærer bl.a. å vurdere både vareutvalg og prising. I tillegg kommer:

- Prising av arrangementer og type arrangementer i forholdet mellom bemanning vs. inntjening.
- Optimalisering av driften knyttet til bl.a. digitalisering.
- Økt synlighet for museet med tanke på økt besøk og økt mersalg.
- Bevisstgjøring av kost-/nytteverdi i all inntjening
- Økt fokus på mersalg

Forutsigbarhet i økonomi er en utfordring, bl.a. ved de to teknisk-industrielle anleggene Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen, da tilskudd (som også går til bl.a. lønn) ikke blir kjent før i mars/april. At Riksantikvaren via fylkeskommunen gir tilskudd som reelt sett dekker FDV-stillingene ved anlegget har vært virksomhetskritisk. Ansvar for forvaltningen av tilskuddene er overført fylkeskommunene fra 1. januar 2021, men hvilke rammer den enkelte fylkeskommune vil få er uavklart frem til februar regnskapsåret. Forutsigbarhet er også en utfordring knyttet til flerårige prosjekter og midler til bygningsvern.

Museumsbanene fikk fra 2021 en egen post på statsbudsjettet. Fordelingen av disse midlene gjøres av Jernbanemuseet. Setesdalsbanen fikk fra 2021 en økning i tilskudd

fra Jernbanedirektoratet, men dette forutsetter at Vennesla kommune og Agder fylkeskommune viderefører sine økte rammer til banen (Jernbanedirektoratet stiller krav om 50/50 matching mellom deres midler og midler fra andre). Vi forutsetter følgelig en slik matching også i budsjettet for 2026.

Det er en gjensidig forventning mellom de tre nivåene stat, fylkeskommune og kommuner, at ingen av dem reduserer sine tilskudd, og at alle tre oppjusterer sine tilskudd i tråd med gjeldende deflatorer. Dette gjelder ikke minst Setesdalsbanen hvor staten krever 50/50 matching, men også f.eks. Hestmanden hvor staten tok et unormalt stort økonomisk ansvar (80% mot normalt 60%). Dette er følgelig lagt til grunn under.

Generelt om budsjetttrammene for 2026

Som tidligere år velger administrasjonen å legge fram for styret for behandling en oversikt over budsjetttrammene for 2026, basert på føringer for indeksregulering av statlige, fylkeskommunale og kommunale tilskudd som gitt i forslag til statsbudsjett. Midlene er fordelt på avdelingene, fagseksjonen og administrasjonen ut fra en historisk fordeling og i tråd med museets strategiske plan og faglige mål. Midler plassert i fagseksjonen og administrasjonen ivaretar fellestiltak på tvers av avdelingene.

Det er representantskapet som endelig vedtar budsjett og kommunenes/fylkeskommunens indeksregulering. Etter representantskapet i desember vil administrasjonen sende brev til kommunene med endelig vedtatt sats.

1. Tilskudd

Tabell 1: Oversikt over tilskudd 2025 samt budsjetterte tilskudd 2026:

Tilskudd	Regnskap per 31.08.2025	Regulert budsjett 2025	Budsjett 2026	Avvik	Δ%
Driftstilskudd					
Driftstilskudd fra staten	22 644 156	36 860 000	38 113 260	1 253 260	3,4 %
Driftstilskudd fra Fylke	11 897 406	15 353 000	15 890 355	537 355	3,5 %
Driftstilskudd fra Eierkommunene	8 978 525	13 067 130	13 524 480	457 350	3,5 %
Driftstilskudd fra Jernbanemuseet	3 329 333	4 994 000	4 994 000	0	0,0 %
Driftstilskudd Sjølingstad fra Agder Fylkeskommune	3 166 333	4 570 570	4 570 000	-570	0,0 %
Driftstilskudd fra Stiftelsen Gimle Gård	466 667	790 000	700 000	-90 000	-11,4 %
Driftstilskudd fra Stiftelsen Tingvatn Fornminneforening	1 110 393	1 696 577	1 755 957	59 380	3,5 %
Tilskudd øvrige aktører					
Tilskudd Forsvarsdepartementet		1 500 000			
Tilskudd Stiftelsen Uni	0				
Tilskudd fra Kulturrådet	390 000	390 000			
Overføringer fra andre private	1 895 721	250 000			
Øvrige tilskudd fra fylke	1 471 000	3 630 827	2 333 162		
Øvrige tilskudd fra eierkommunene	1 905 400	2 389 896	2 532 191		
Øvrig tilskudd Sjølingstad fra Agder Fylkeskommune		119 255			
Diverse øvrige små tilskudd	411 152	1 500 000	50 000		
Sum	57 666 086	87 111 255	84 463 405		
Tilskudd kategorisert som investeringer					
Tilskudd fra Kulturdepartementet		17 000 000	53 000 000		
Tilskudd fra Agder Fylkeskommune		300 000			
Tilskudd fra Fylke/Kommune til nytt bygg	432 578	350 000	110 000 000		
Tilskudd Jernbanemuseet		2 100 000			
Tilskudd fra stiftelser	310 382	73 450 000			
Tilskudd fra andre		10 000 000	14 400 000		
Sum	742 960	103 200 000	177 400 000		

Kommentarer til driftstilskudd i budsjettet for 2025:

- Det er i budsjettet for 2026 lagt til grunn en økning på 3,4% i statlige tilskudd. Dette i tråd med statsbudsjett som ble lagt fram i oktober. Tilskudd fra Kulturdepartementet er følgelig økt med statens deflator på 3,4 %, til kr. 38.113.260.
- Representantskapet har tidligere vedtatt at Vest-Agder-museet skal følge kommunal deflator når det gjelder justering av tilskudd fra kommuner og fylkeskommuner. For 2026 er kommunal deflator 3,5%, og Vest-Agder-museet har økt kommunale tilskudd med 3,5% til 13.524.480 og fylkeskommunale tilskudd med 3,5% til 15.890.355.
Økningen gjelder også for årlige ekstra tilskudd til Setesdalsbanen, magasin, Industrihistorisk senter i Mandal osv.

3. Driftstilskuddet fra Jernbanedirektoratet til Setesdalsbanen og fra Agder Fylkeskommune/Riksantikvaren til Sjølingstad Uldvarefabrik er foreløpig ikke prisjustert, i påvente av endelig tilsagn for 2026.
4. Fast driftstilskudd fra Stiftelsen Gimle Gård har de siste årene ikke vært regulert, da Stiftelsen Gimle Gård anser at det for de siste årene ikke har vært økonomisk anledning til å øke dette. Driftstilskuddet for 2025 er derfor satt til 700.000 uten regulering. Museet er isteden i tett dialog med stiftelsen om prosjektmidler, og dette har de siste årene vært en gjensidig vellykket ordning som søkes videreført i 2026, for i fellesskap med stiftelsen å ivareta Gimle Gård på best mulig måte for alle parter.
5. Tilskuddet fra Tingvatn forminnekpark og besøkssenter IKS skal KPI-reguleres, men faktoren for dette er ikke klar, og det er regulert med 3,5% i påvente av bekreftet KPI-sats.
6. Med utgangspunkt i likviditetsplanen for prosjektet med det nye museumsbygget er det budsjettert med investeringstilskudd for 2026 på kr. 110 mill. fra Agder Fylkeskommune, i tillegg til kr 53 mill fra staten, i henhold til statsbudsjett for 2026. Oppstart skjer i 2025 og ferdigstillelse i 2028.

Kommentarer til inntekstposter utover tilskudd:

1. Forventet salgsinntekt er lagt på linje med budsjettet for 2025 med justeringer for avdelinger der potensialet er høyere, basert på faktisk historisk salgsstatistikk per avdeling
2. Budsjettert momskompensasjon/fradrag er tatt ut av budsjettet, da denne uansett ikke har noen resultateffekt.
3. Finansinntekter er på bakgrunn av inntestående kapital og dagens rentenivå forsiktig økt til kr. 1.950.000.
4. Av forsiktighensyn budsjetteres det ikke med prosjekttilskudd før disse er bevilget.
5. Det budsjetteres ikke med sykelønn, ut over refusjon knyttet til varige tiltak.

2. Personalkostnader

Lønnskostnader er økt med en forventet lønnsvekst på 3,8%, basert på forventet lønnsøkning for 2026 ifølge Statistisk Sentralbyrå.

3. Driftskostnader

Avdelingenes budsjett er internt justert i tråd med regnskap 2024 og regnskap pr. 31.08.25. Styrets tidligere signaler om å videreføre historisk fordeling mellom avdelingene er fulgt opp på samme måte som tidligere.

Strømkostnadene er hold på samme nivå for 2026 som i budsjett for 2025.

4. Bruk av disposisjonsfond

Det er i budsjettet for 2026 forutsatt å bruke kr. 1.000.000 fra disposisjonsfond. Dette er foreslått brukt til bygningsvern, som en videreføring av ordningen fra tidligere år.

5. Bruk av bundet driftsfond.

Det er i budsjettet for 2026 forutsatt å bruke kr. 75.000 av bundet driftsfond til siste del av prosjektarbeidet med arkiv, videreført fra 2025.

6. Brukt til investeringer i investeringsregnskapet

Det er i budsjettet for 2026 forutsatt å overføre kr. 2.169.630 av driftsmidler til investeringsregnskapet. Dette gjelder i hovedsak midler til investering i vognhall på Setesdalsbanen.

7. Avsetning til disposisjonsfond

Direktøren foreslår at det i 2026 avsettes midler fra driften til disposisjonsfond på totalt kr. 2.680.899, for å sikre seg mot uforutsette utgifter og/eller foreta nødvendige investeringer.

Av dette avsettes ved avdeling Hestmanden kr. 1,5 millioner til fremtidig periodisk vedlikehold. Dette er knyttet til at Hestmanden minimum hvert femte år må i dokk knyttet til sertifisering. I den forbindelse kommer det også alltid noen ekstra arbeider, vi vet bl.a. at det ved neste dokksetting må utbedres/byttes noen skrogplater. Dokksetting ved hovedklassing, inkludert arbeid, har en estimert kostnad på kr. 5-7 millioner.

I tråd med tidligere vedtak avsettes kr 500 000 til disposisjonsfond avdeling 15 (magasin), for å betale ned «internt lån» knyttet til magasininnredning.

Det er for 2026 for enkelte avdelinger ikke rom for å sette av til disposisjonsfond.

8. Økonomiplan 2026 – 2029

Økonomiplanen for perioden 2026 til 2029 gir et bilde av forventet økonomisk situasjon for Vest-Agder-museet de nærmeste årene. Vi har i økonomiplanen fra år 2026 tatt høyde for følgende parameter:

- Forventet økning på offentlige tilskudd omtrent som i dag, vektet til 3%.
- Årlig økning av salgsinntekt på 5%
- Prisvekst på 3%
- Årlig lønnsøkning på 3%

9. Investeringsbudsjett

Vi har for 2026 budsjettet med en investering med en ramme på rundt kr 180 millioner til arbeid med nytt museumsbygg, jf. tilsagn i statsbudsjettet, I tillegg kommer videre investering på Setesdalsbanen knyttet til ny vognhall, og etablering av El-bil-lader på avdeling Sjølingstad.

Det er i investeringsbudsjettet for perioden 2027 til 2029 kun medtatt kostnader til

egenkapitalinnskudd KLP og nytt museumsbygg. Øvrige investeringer er ikke lagt inn i budsjett. Dette er knyttet til følgende to forhold:

1. Når det gjelder pågående investeringsprosjekter (i stor grad bygningsvern og til sikringsprosjekter), så vil en ikke ha avklart hvor mye ubrukte midler som skal overføres til kommende år (hvor langt prosjektet er kommet) før ved årsavslutningen.
2. Når det gjelder nye investeringsprosjekter, så forutsetter disse tilsagn om eksterne midler. Dette kommer som tilskudd fra fond, stiftelser og ekstra tilskudd fra bl.a. Agder fylkeskommune. Disse tilsagnene er ikke mottatt/avklart og museet har som praksis å ikke legge inn i budsjettet prosjekter som ikke har sikker finansiering.

Styret i Vest-Agder-museet behandlet budsjett og handlingsplan 2026 og økonomiplan 2026-2029 i styresak 54/25 i styremøte 12. november 2025, med følgende vedtak:

1. Styret vedtar forslag til budsjett og handlingsplan for 2026 samt forslag til økonomiplan for perioden 2026 – 2029.
2. Styret godkjenner bruk av disposisjonsfond jf. saksfremlegg.
3. Styret innstiller overfor representantskapet å vedta forslag til budsjett og handlingsplan for 2026 samt forslag til økonomiplan for perioden 2026 – 2029.

Forslag til representantskapets vedtak:

Representantskapet vedtar budsjett og handlingsplan for 2026 samt økonomiplan for perioden 2026-2029.

Vest-Agder-museet IKS